

บทที่ ๔

ความรู้และการปฏิบัติตนในการป้องกันการปฏิสนธิ
ด้วยวิธีใส่ห่วงอนามัยและยาเม็ดรับประทาน

จากการศึกษาและค้นคว้าเกี่ยวกับเรื่องความรู้และการปฏิบัติตัวเกี่ยวกับการป้องกัน
การปฏิสนธิของสตรีในที่ต่าง ๆ พบว่า สตรีที่มีความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการปฏิสนธิ
มีเป็นจำนวนมาก แต่การปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันการปฏิสนธิมีจำนวนไม่มากนัก ดังเช่น
จากการศึกษาของสุนทรีย์ สุวิปกิจ เกี่ยวกับการวางแผนครอบครัวของชาวไทยมุสลิมในภาค
ใต้ของประเทศไทย พบว่า จากการสัมภาษณ์สตรีชาวไทยมุสลิม ๕๐๒ ราย และชาย
๑๕๒ ราย มีสตรีเพียง ๑ รายเท่านั้นที่คุมกำเนิดโดยวิธีฉีดยาคุมกำเนิดหรือใส่ห่วงอนามัย สำหรับความ
รู้เกี่ยวกับการป้องกันการปฏิสนธิของสตรีชาวไทยมุสลิมโดยเฉลี่ยมีเพียงร้อยละ ๑.๒๘^{๒๔}

ในการศึกษารุ่นนี้ต้องการศึกษาว่า ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการปฏิสนธิจะมี
ผลต่อการปฏิบัติเช่นไร โดยเฉพาะวิธีใส่ห่วงอนามัยและยาเม็ดรับประทาน ซึ่งกระทรวง
สาธารณสุขกำลังดำเนินนโยบายให้บริการแก่ประชาชนทั้ง ๒ วิธี
การศึกษารุ่นนี้แบ่งสตรีออกเป็น ๓ กลุ่ม ตามความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการ

ปฏิสนธิคือ

- ก. สตรีที่มีความรู้ทั้งห่วงอนามัยและยาเม็ดรับประทาน
- ข. สตรีที่มีความรู้เฉพาะห่วงอนามัยและวิธีป้องกันการปฏิสนธิอื่น ๆ แต่
ไม่รู้เรื่องยาเม็ดรับประทาน
- ค. สตรีที่มีความรู้เฉพาะยาเม็ดรับประทานและวิธีป้องกันการปฏิสนธิอื่น ๆ
แต่ไม่รู้เรื่องห่วงอนามัย

^{๒๔}Soontaree Suvipakit, A Pilot Study of Family Health in Thai - Muslim Community in South Thailand, (The National Research Council Bangkok Thailand, August 1969), p. 24.

จากสตรีทั้ง ๓ กลุ่มดังกล่าวนำมาศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างความรู้และการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันการปฏิสนธิ โดยจำแนกตามอายุของสตรี ฐานะของครอบครัว ความความเห็นของผู้สัมภาษณ์ และลักษณะที่ตั้งของหมู่บ้าน

จากตารางที่ ๑๔ ปรากฏว่าสตรีที่มีความรู้ทั้งห่วงอนามัยและยาเม็ดรับประทาน จะมีผู้ปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันการปฏิสนธิสูงกว่าสตรีที่มีความรู้เฉพาะห่วงอนามัยอย่างเดียวหรือยาเม็ดรับประทานอย่างเดียว และรู้วิธีป้องกันการปฏิสนธิอื่น ๆ

สำหรับสตรีที่มีความรู้ทั้งห่วงอนามัยและยาเม็ดรับประทาน พบว่า สตรีที่มีอายุ ๓๕ - ๔๔ ปี มีผู้ปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันการปฏิสนธิร้อยละ ๓๑.๕ จำแนกเป็นวิธีใส่ห่วงอนามัยร้อยละ ๘.๗ ใส่ยาเม็ดรับประทานร้อยละ ๑๒.๖ และใช้วิธีอื่น ๆ ร้อยละ ๑๐.๒ รองมาคือสตรีอายุ ๒๕ - ๓๔ ปี มีผู้ปฏิบัติเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัวร้อยละ ๓๐.๘ จำแนกเป็นวิธีใส่ห่วงอนามัยร้อยละ ๘.๐ ใส่ยาเม็ดรับประทานร้อยละ ๑๓.๖ และใช้วิธีอื่น ๆ ร้อยละ ๘.๓ สำหรับสตรีอายุ ๑๕ - ๒๔ ปี มีผู้ปฏิบัติเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัวร้อยละ ๑๑.๔ จำแนกเป็นวิธีใส่ห่วงอนามัยร้อยละ ๑.๘ ใส่ยาเม็ดรับประทานร้อยละ ๗.๖ และใช้วิธีอื่น ๆ ร้อยละ ๑.๙ ส่วนสตรีที่อายุ ๕๕ ปี และมากกว่า มีร้อยละ ๓.๒ ที่ปฏิบัติเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัวและวิธีที่ใช้คือ ใส่ห่วงอนามัย

สำหรับสตรีที่มีความรู้เฉพาะห่วงอนามัยและวิธีป้องกันการปฏิสนธิอื่น ๆ แต่ไม่รู้เรื่องยาเม็ดรับประทาน พบว่า สตรีอายุ ๒๕ - ๓๔ ปี มีร้อยละ ๘.๖ ที่ปฏิบัติเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัว จำแนกเป็นวิธีใส่ห่วงอนามัยร้อยละ ๖.๔ และใช้วิธีอื่น ๆ ร้อยละ ๓.๒ สตรีอายุ ๓๕ - ๔๔ มีร้อยละ ๘.๐ ที่ปฏิบัติเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัว จำแนกเป็นใส่ห่วงอนามัยร้อยละ ๔.๐ และใช้วิธีอื่น ๆ มีร้อยละ ๔.๐ เท่านั้น สตรีอายุ ๑๕ - ๒๔ ปี มีร้อยละ ๗.๒ ที่ปฏิบัติเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัว จำแนกเป็นร้อยละ ๓.๖ ที่ใส่ห่วงอนามัย และใช้วิธีอื่น ๆ มีร้อยละ ๓.๖ เท่ากัน ส่วนสตรีอายุ ๕๕ ปีและมากกว่าไม่มีผู้ใช้วิธีการป้องกันการปฏิสนธิเลย

ตารางที่ ๑๕ อัตราส่วนร้อยละของสตรีที่เคยป้องกันและกำลังป้องกันการปฏิสนธิ
จำแนกตามความรู้และอายุของสตรี

ความรู้เกี่ยวกับวิธีห่วงอนามัย ยาเม็ดรับประทาน และอายุของสตรี	วิธีป้องกันการปฏิสนธิ ที่เคยใช้และกำลังใช้			ไม่เคย ป้องกัน การ ปฏิสนธิ	รวม
	ห่วง	ยาเม็ด	วิธีอื่น ๆ		
<u>มีความรู้ทั้งห่วงและยาเม็ด</u>					
๑๕ - ๒๔	๑.๕	๗.๖	๑.๕	๘.๖	๑๐๐.๐ (๕๓)
๒๕ - ๓๔	๔.๐	๑๓.๖	๘.๓	๒๕.๑	๑๐๐.๐ (๑๑๖)
๓๕ - ๔๔	๘.๗	๑๒.๖	๑๐.๒	๓๑.๕	๑๐๐.๐ (๑๖๗)
๔๕ +	๓.๒	-	-	๓.๒	๑๐๐.๐ (๖๑)
<u>มีความรู้เฉพาะห่วงและวิธีอื่น ๆ</u>					
๑๕ - ๒๔	๓.๖	-	๓.๖	๗.๒	๑๐๐.๐ (๒๔)
๒๕ - ๓๔	๖.๔	-	๓.๒	๙.๖	๑๐๐.๐ (๓๑)
๓๕ - ๔๔	๔.๐	-	๔.๐	๘.๐	๑๐๐.๐ (๕๐)
๔๕ +	-	-	-	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐ (๓๒)
<u>มีความรู้เฉพาะยาเม็ดและวิธีอื่น ๆ</u>					
๑๕ - ๒๔	-	๕.๐	๒.๕	๗.๕	๑๐๐.๐ (๔๐)
๒๕ - ๓๔	-	๕.๒	๑๑.๔	๑๖.๖	๑๐๐.๐ (๕๖)
๓๕ - ๔๔	-	๗.๔	๗.๓	๑๔.๗	๑๐๐.๐ (๕๔)
๔๕ +	-	-	-	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐ (๗๐)

* สำหรับกรณีที่สตรีทำการป้องกันการปฏิสนธิ โดยใช้ทั้งห่วงอนามัยและยา
เม็ดรับประทานมีทั้งหมดเพียง ๕ ราย

สำหรับสตรีที่มีความรู้เฉพาะยาแม่ครัวประทานและวิธีป้องกันการปฏิสนธิอื่น ๆ แต่ไม่รู้เรื่องห่วงอนามัย พบว่า สตรีอายุ ๒๕ - ๓๔ ปี ที่ปฏิบัติเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัว มีร้อยละ ๑๖.๖ จำแนกเป็นโซยาแม่ครัวประทานร้อยละ ๕.๒ และใช้วิธีอื่น ๆ ร้อยละ ๑๑.๔ สตรีอายุ ๓๕ - ๔๔ ปี ที่ปฏิบัติเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัว มีร้อยละ ๑๔.๗ จำแนกเป็นร้อยละ ๗.๔ โซยาแม่ครัวประทานและใช้วิธีอื่น ๆ ร้อยละ ๗.๓

จากตารางที่ ๑๕ ก. ปรากฏว่าสตรีที่ป้องกันการปฏิสนธิประเภทหนึ่งที่ใช้ยาแม่ครัวประทาน

นั้นแสดงว่าสตรีที่มีความรู้ทั้งเกี่ยวกับห่วงอนามัยและยาแม่ครัวประทาน นิยมใช้ยาแม่ครัวประทานมากกว่าห่วงอนามัยในสตรีทุกกลุ่มอายุ โดยเฉพาะสตรีที่อายุน้อยจะใช้ยาแม่ครัวประทานมากกว่าห่วงอนามัยหรือใช้วิธีอื่น ๆ

ตารางที่ ๑๕ ก. อัตราส่วนร้อยละของสตรีที่เคยป้องกันและกำลังป้องกันการปฏิสนธิคุมกำเนิด จำแนกตามความรู้และอายุของสตรี

ความรู้เกี่ยวกับห่วงอนามัย ยาแม่ครัวประทาน และอายุของสตรี	วิธีป้องกันการปฏิสนธิที่เคยใช้และกำลังใช้			รวม
	ห่วงอนามัย	ยาแม่ครัวประทาน	วิธีอื่น ๆ	
มีความรู้ทั้งห่วงอนามัยและ ยาแม่ครัวประทาน				
๑๕ - ๒๔	* ก	* ก	* ก	๑๐๐.๐ (๖)
๒๕ - ๓๔	๒๘.๓	๔๓.๖	๒๖.๔	๑๐๐.๐ (๔๑)
๓๕ - ๔๔	๒๗.๕	๔๐.๐	๓๒.๕	๑๐๐.๐ (๔๐)
๔๕ +	* ก	-	-	* ก

* ก จำนวนตัวอย่างต่ำกว่า ๕

* สำหรับกรณีที่สตรีทำการป้องกันการปฏิสนธิโดยใช้ทั้งห่วงอนามัยและยาแม่ครัวประทาน มีทั้งหมดเพียง ๕ ราย

จากตารางที่ ๒๐ ปรากฏว่าสตรีที่มีความรู้ทั้งทางอนามัยและยาแม่ครรภ์ประทาน
ที่มีฐานะร่ำรวย มีผู้ป้องกันการปฏิสนธิสูงถึงร้อยละ ๔๖.๗ รองลงมาคือสตรีที่มีฐานะ
ยากจนมีร้อยละ ๒๓.๐ และมีฐานะปานกลางมีร้อยละ ๑๖.๔ เมื่อสตรีที่มีฐานะร่ำรวย
จำแนกตามวิธีป้องกันการปฏิสนธิ ในทางอนามัย มีร้อยละ ๖.๗ ในยาแม่ครรภ์ประทาน
ร้อยละ ๑๖.๗ และใช้วิธีอื่น ๆ มีร้อยละ ๑๔.๓ สตรีที่มีฐานะยากจน จำแนกตามวิธี
ป้องกันการปฏิสนธิที่ใช้ในทางอนามัยร้อยละ ๖.๐ ในยาแม่ครรภ์ประทานร้อยละ ๑๐.๒
ใช้วิธีอื่น ๆ ร้อยละ ๖.๔ ส่วนสตรีที่มีฐานะปานกลาง จำแนกตามวิธีป้องกันการปฏิสนธิ
ก็ใช้ใ้ในทางมีร้อยละ ๕.๖ ในยาแม่ครรภ์ประทานร้อยละ ๘.๓ ใช้วิธีอื่น ๆ ร้อยละ

๘.๕

สำหรับสตรีที่รู้เฉพาะทางอนามัยและวิธีป้องกันการปฏิสนธิอื่น ๆ แต่ไม่รู้เรื่อง
ยาแม่ครรภ์ประทาน พบว่า สตรีที่มีฐานะร่ำรวยที่ป้องกันการปฏิสนธิมีร้อยละ ๑๕.๔ ซึ่ง
ใช้วิธีอื่น ๆ เท่านั้น ส่วนสตรีที่มีฐานะยากจน ป้องกันการปฏิสนธิมีร้อยละ ๑๔.๖ จำแนก
เป็นวิธีใ้ในทางอนามัยร้อยละ ๕.๗ และใช้วิธีอื่น ๆ ร้อยละ ๘.๙ ส่วนสตรีที่มีฐานะปาน
กลาง มีผู้ป้องกันการปฏิสนธิเพียงร้อยละ ๑.๖ เท่านั้น และใช้วิธีใ้ในทางอนามัย

ส่วนสตรีที่รู้เฉพาะยาแม่ครรภ์ประทานและวิธีป้องกันการปฏิสนธิอื่น ๆ แต่ไม่รู้
เรื่องทางอนามัย พบว่า สตรีที่มีฐานะปานกลางที่ป้องกันการปฏิสนธิ มีร้อยละ ๑๓.๕
จำแนกเป็นในยาแม่ครรภ์ประทานร้อยละ ๖.๓ และใช้วิธีอื่น ๆ ร้อยละ ๗.๒ สตรีที่มี
ฐานะร่ำรวยที่ป้องกันการปฏิสนธิมีร้อยละ ๑๓.๓ ซึ่งใช้วิธีอื่น ๆ เท่านั้น ส่วนสตรีที่มี
ฐานะยากจนที่ป้องกันการปฏิสนธิมีร้อยละ ๘.๗ จำแนกเป็นในยาแม่ครรภ์ประทาน ร้อย
ละ ๘.๖ และใช้วิธีอื่น ๆ มีร้อยละ ๓.๔

จากการศึกษาครั้งนี้ พบว่า ในกลุ่มสตรีที่มีความรู้ทั้งทางอนามัยและยาแม่ครรภ์
ประทาน สำหรับกรณีสตรีที่มีฐานะปานกลาง อัตราส่วนร้อยละของใ้ในทางอนามัยและยา
แม่ครรภ์ประทานไม่ต่างกัน แต่สำหรับสตรีที่มีฐานะร่ำรวยจะนิยมใ้ในยาแม่ครรภ์ประทานมาก
กว่า ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสตรีที่มีฐานะดี มีเงินพอที่จะจัดซื้อยาและการรับประทานยา
สะดวกกว่าการใ้ในทางอนามัย หรืออาจเพราะมีความเข้าใจถึงประสิทธิภาพของยามาก
กว่า นอกจากนั้นสตรีกลุ่มที่ร่ำรวยยังนิยมทำการป้องกันการปฏิสนธิด้วยวิธีอื่นนอกจากใ้
ในทางอนามัยและยาแม่ครรภ์ประทาน ส่วนสตรีที่มีฐานะยากจนความแตกต่างของการใ้วิธี
ป้องกันการปฏิสนธิไม่แตกต่างกันเท่าสตรีที่มีฐานะร่ำรวย

ตารางที่ ๒๐ อัตราส่วนร้อยละของสตรีที่เลยป้องกันและกำลังป้องกันการปฏิสนธิ
จำแนกตามความรู้และฐานะของครอบครัวตามความถี่ของยู
สันภานต์

ความรู้เกี่ยวกับวิธีห่วงอนามัย ยาเม็ด รับประทาน และอายุของสตรี	การป้องกันการปฏิสนธิ ที่เลยใช้และกำลังใช้			โมเลข ป้องกัน การ ปฏิสนธิ	รวม
	ห่วง	ยาเม็ด	วิธีอื่น ๆ		
<u>มีความรู้ทั้งห่วงและยาเม็ด</u>					
จน	๖.๐	๑๐.๒	๖.๘	๘๖.๐	๑๐๐.๐ (๑๑๘)
ปานกลาง	๕.๖	๘.๓	๘.๕	๘๖.๒	๑๐๐.๐ (๑๕๙)
ร่ำรวย	๖.๘	๑๖.๘	๑๘.๓	๕๘.๓	๑๐๐.๐ (๖๐)
<u>มีความรู้เฉพาะห่วงและวิธีอื่น ๆ</u>					
จน	๘.๘	-	๘.๘	๘๘.๘	๑๐๐.๐ (๔๑)
ปานกลาง	๑.๖	-	-	๘๘.๘	๑๐๐.๐ (๖๓)
ร่ำรวย	-	-	๑๕.๘	๘๘.๖	๑๐๐.๐ (๑๓)
<u>มีความรู้เฉพาะยาเม็ดและวิธีอื่น ๆ</u>					
จน	-	๘.๖	๓.๘	๘๘.๘	๑๐๐.๐ (๑๓๐)
ปานกลาง	-	๖.๓	๘.๒	๘๖.๕	๑๐๐.๐ (๑๑๑)
ร่ำรวย	-	-	๑๓.๓	๘๖.๘	๑๐๐.๐ (๓๐)

* สำหรับกรณีสตรีทำการป้องกันการปฏิสนธิโดยใช้ทั้งห่วงอนามัยและ
ยาเม็ดรับประทาน มีทั้งหมดเพียง ๕ ราย

สำหรับสตรีที่ทราบวิธีการใส่ห่วงอนามัยหรือยาเม็ดรับประทานวิธีใดวิธีหนึ่งเพียงวิธีเดียว สตรีที่มีฐานะยากจนนิยมใส่ห่วงอนามัยมากกว่าในกรณีที่มีความรู้เรื่องห่วงอนามัย ส่วนสตรีที่ทราบเรื่องยาเม็ดรับประทาน สตรีที่มีฐานะยากจนและปานกลาง ผู้ใช้ยาเม็ดรับประทานไม่แตกต่างกันอย่างชัดเจน ทั้งนี้มาจะเนื่องจากการใส่ห่วงอนามัยตามโรงพยาบาลหรือตามสถานีอนามัยทั่วไป กระทรวงสาธารณสุขให้บริการโดยมิได้คิดมูลค่าใด ๆ ผู้ไปรับบริการอาจจะเสียค่าบำรุงหรือไม่ก็ได้ ดังนั้น ฐานะไม่มีผลทำให้การรับบริการต่างกัน

ตารางที่ ๒๐ ก. อัตราส่วนร้อยละของสตรีที่คอยป้องกันและกำลังป้องกันการปฏิสนธิ จำแนกตามความรู้ของสตรีและฐานะของครอบครัว

ความรู้เกี่ยวกับห่วงอนามัย ยาเม็ดรับประทานและฐานะ เศรษฐกิจของครอบครัว	วิธีการป้องกันการปฏิสนธิที่เคยใช้และกำลังใช้			รวม
	ห่วงอนามัย	ยาเม็ด รับประทาน	วิธีอื่น ๆ	
มีความรู้ทั้งห่วงอนามัยและ ยาเม็ดรับประทาน				
จน	๒๕.๘	๔๔.๔	๒๙.๗	๑๐๐.๐ (๒๗)
ปานกลาง	๔๒.๔	๓๖.๑	๒๐.๐	๑๐๐.๐ (๓๕)
ร่ำรวย	๑๖.๐	๔๐.๐	๔๔.๐	๑๐๐.๐ (๒๕)

*สำหรับกรณีที่สตรีทำการป้องกันการปฏิสนธิโดยใช้ทั้งห่วงอนามัยและยาเม็ดรับประทาน มีทั้งหมดเพียง ๕ ราย

จากตารางที่ ๒๑ ปรากฏว่าสตรีที่มีความรู้ทั้งทางอนามัยและยาแม่ครัว
 ประทานที่อาศัยอยู่ในตลาด ป้องกันการปฏิสนธิร้อยละ ๓๑.๖ จำแนกเป็นในทาง
 อนามัยร้อยละ ๑๐.๕ ไซยาเม็ครับประทานร้อยละ ๑๔.๕ และใช้วิธีอื่น ๆ ร้อยละ
 ๖.๖ สตรีที่อยู่ไกลมากที่ป้องกันการปฏิสนธิร้อยละ ๒๕.๐ จำแนกเป็นในทางอนามัยแม่ครัว
 ประทานร้อยละ ๑๑.๗ และใช้วิธีอื่น ๆ ร้อยละ ๑๓.๓ สตรีที่อยู่ไกลที่ป้องกันการ
 ปฏิสนธิมีร้อยละ ๒๖.๘ จำแนกเป็นในทางอนามัยร้อยละ ๕.๕ ไซยาเม็ครับประทาน
 ร้อยละ ๘.๖ และใช้วิธีอื่น ๆ ร้อยละ ๘.๖ สตรีที่อยู่ไกลตลาด มีร้อยละ ๒๖.๕ ที่
 ป้องกันการปฏิสนธิ จำแนกเป็นในทางอนามัย ร้อยละ ๘.๓ ไซยาเม็ครับประทาน
 ร้อยละ ๘.๔ และใช้วิธีอื่น ๆ ร้อยละ ๘.๔

เป็นที่น่าสังเกต คือสตรีที่อยู่ไกลมากไม่มีผู้ใช้ทางอนามัยเลย แต่สตรีที่อยู่ไกล
 ตลาดหรือในในตลาดใช้ทางอนามัยมากกว่าไซยาเม็ครับประทาน ทั้งนี้จะเป็นเพราะ
 การใช้ทางอนามัยต้องไปหาแพทย์ การรยทางไกลไม่สะดวก ดังนั้น คนที่อยู่ทางไกล
 แพทย์จึงไซยาเม็ครับประทาน

สำหรับกรณีสตรีที่ทราบวิธีการปฏิสนธิอื่น ๆ และทราบเฉพาะทางอนามัยหรือ
 ยาแม่ครัวประทานวิธีใดวิธีหนึ่งเพียงวิธีเดียว ในกรณีที่ทราบทางอนามัยปัจจัยที่คั่งของ
 หมู่มากไม่มีผลให้สตรีทำการป้องกันการปฏิสนธิต่างกัน ทั้งนี้จะเป็นเพราะการให้
 บริการการใช้ทางอนามัยยังอยู่ในวงจำกัด และสตรีส่วนใหญ่มักนิยมเดินทางมารับ
 บริการตามโรงพยาบาลใหญ่ ๆ ในกรุงเทพฯ แต่สำหรับในกรณีที่สตรีทราบเฉพาะยา
 แม่ครัวประทาน สตรีที่อยู่ไกลมากมีอัตราส่วนร้อยละป้องกันการปฏิสนธิสูงเป็นที่น่าสังเกต
 นั้น อาจเป็นเพราะยาแม่ครัวประทานมีจำหน่ายตามร้านขายยาโดยทั่วไป และยาที่
 จำหน่ายมีลักษณะเป็นแผง เหมาะสำหรับการพกติดตัว สามารถซื้อที่ละหลาย ๆ
 แผงโดยไม่ต้องมีใบสั่งแพทย์ และแต่ละแผงสามารถใช้ได้ ๑ เดือน ดังนั้น สตรีที่อยู่
 ทางไกลจึงนิยมใช้ เพราะความสะดวกดังกล่าว และในกรณีที่มีความรู้ทั้งสองวิธี สตรี
 ที่อยู่ในเขตทางไกลก็มีความนิยมใช้ยาแม่ครัวประทานเหมือนกัน

ตารางที่ ๒๑ อัตราส่วนร้อยละของสตรีที่ เคยป้องกันและกำลังป้องกันการปฏิสนธิ
จำแนกตามความรู้และอายุของสตรี

ความรู้เกี่ยวกับห่วงอนามัย ยาเม็ดรับประทาน และลักษณะที่คงของหมัน	วิธีป้องกันการปฏิสนธิ ที่ เคยใช้และกำลังใช้			ไม่ เคย ป้องกัน การ ปฏิสนธิ	รวม
	ห่วง	ยาเม็ด	วิธีอื่น ๆ		
<u>มีความรู้ทั้งห่วงและยาเม็ด</u>					
โกนมาก	-	๑๑.๗	๑๓.๓	๘๕.๐	๑๐๐.๐ (๖๐)
โกน	๕.๕	๘.๖	๘.๒	๘๗.๑	๑๐๐.๐ (๑๐๘)
โกนตลอด	๘.๓	๗.๘	๕.๘	๘๗.๕	๑๐๐.๐ (๑๖๘)
ในตลอด	๑๐.๕	๑๔.๕	๖.๖	๖๘.๘	๑๐๐.๐ (๘๖)
<u>ความรู้เฉพาะห่วงและวิธีอื่น ๆ</u>					
โกนมาก	๔.๐	-	๔.๐	๙๖.๐	๑๐๐.๐ (๒๕)
โกน	๔.๖	-	-	๙๕.๔	๑๐๐.๐ (๔๓)
โกนตลอด	๒.๘	-	๒.๘	๙๗.๒	๑๐๐.๐ (๖๘)
ในตลอด	-	-	*ก	*ก	*ก
<u>มีความรู้เฉพาะยาเม็ดและวิธีอื่น ๆ</u>					
โกนมาก	-	๑๑.๕	๘.๕	๘๘.๐	๑๐๐.๐ (๘๕)
โกน	-	๐.๘	๔.๕	๙๔.๖	๑๐๐.๐ (๑๖๖)
โกนตลอด	-	๔.๒	๔.๒	๙๑.๖	๑๐๐.๐ (๗๖)
ในตลอด	-	-	๔.๔	๙๕.๖	๑๐๐.๐ (๖๓)

*ก จำนวนตัวอย่างต่ำกว่า ๕

* สำหรับสตรีที่ทำการป้องกันการปฏิสนธิโดยวิธีทั้งห่วงอนามัย
และยาเม็ดรับประทาน มีทั้งหมดเพียง ๕ ราย

ตารางที่ ๒๑ ก.

อัตราส่วนร้อยละของสตรีที่แยกป้องกันและกำลังป้องกันการ
ปฏิสนธิ จำแนกตามความรู้และลักษณะที่ตั้งของหมู่บ้าน

ความรู้เกี่ยวกับห่วงอนามัย ยาเม็ดรับประทาน และ ลักษณะที่ตั้งของหมู่บ้าน	วิธีการป้องกันการปฏิสนธิที่ไว้และกำลังใช้			รวม
	ห่วงอนามัย	ยาเม็ด รับประทาน	วิธีอื่น ๆ	
<u>มีความรู้ทั้งห่วงอนามัยและ ยาเม็ดรับประทาน</u>				
ไกลมาก	-	๔๖.๗	๕๓.๓	๑๐๐.๐ (๑๕)
ไกล	๒๔.๐	๔๐.๐	๓๖.๐	๑๐๐.๐ (๑๕)
ไกลกลาง	๔๑.๔	๓๔.๕	๒๔.๑	๑๐๐.๐ (๒๕)
ใกล	๓๓.๓	๔๕.๔	๒๐.๔	๑๐๐.๐ (๒๕)

*สำหรับกรณีสตรีทำการป้องกันการปฏิสนธิโดยใช้ทั้งห่วงอนามัย
และยาเม็ดรับประทาน มีทั้งหมดเพียง ๕ ราย